

PM Rotel I (Dnr KS 2022/264)

Kompletterande promemoria till betänkandet Enhetlig och effektiv marknadskontroll (SOU 2020:49) - förslag till förordningsändringar del 2

Remiss från Utrikesdepartementet

Remisstid den 24 maj 2022

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Utrikesdepartementet har remitterat Kompletterande promemoria till betänkandet Enhetlig och effektiv marknadskontroll (SOU 2020:49) - förslag till förordningsändringar del 2 till Stockholms stad för yttrande. Bestämmelserna är nödvändiga för att komplettera EU:s marknadskontrollförordning i svensk rätt. Förslagen omfattar nya nationella förordningsbestämmelser om länsstyrelsernas och kommunernas uppgifter och ansvar vid marknadskontroll.

I promemorian föreslås nya bestämmelser om marknadskontrollansvar för vissa myndigheter i flera förordningar. Promemorian innehåller även förslag till ändringar i offentlighets- och sekretessförordningen för att tillgodose behovet av sekretess i ärenden om marknadskontroll och för att kraven på konfidentialitet i EU:s marknadskontrollförordning ska vara uppfyllda. Slutligen lämnas förslag för att anpassa miljö-tillsynsförordningen till EU:s kontrollförordning och de ändringar i miljöbalken som trädde i kraft den 1 augusti 2020. Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 2 juli 2022.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och miljö- och hälsoskyddsnämnden. På grund av den korta remisstiden har miljöförvaltningen svarat med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret välkomnar att ansvarsfördelningen för kontrolluppgifter och inom marknadskontrollen nu tydliggörs på förordningsnivå samt att kommunernas förutsättningar för att få kostnadstäckning för marknadskontrollen genom avgift konkretiserats.

Miljöförvaltningen anger att miljö- och hälsoskyddsnämnden i tidigare remissyttranden framhållit att ansvarsfördelningen mellan de statliga marknadskontrollmyndigheterna och nämnden, i fråga om vem som ska ansvara för vilka kontrolluppgifter

inom marknadskontrollen, har varit otydlig. Förvaltningen välkomnar därför att ansvarsfördelningen nu tydliggörs på förordningsnivå.

Mina synpunkter

Jag instämmer i synpunkterna från stadens remissinstanser och föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 11 maj 2022

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Utrikesdepartementet har remitterat Kompletterande promemoria till betänkandet Enhetlig och effektiv marknadskontroll (SOU 2020:49) - förslag till förordningsändringar del 2. Bestämmelserna är nödvändiga för att komplettera EU:s marknadskontrollförordning i svensk rätt. Förslagen omfattar nya nationella förordningsbestämmelser om länsstyrelsernas och kommunernas uppgifter och ansvar vid marknadskontroll.

I promemorian föreslås nya bestämmelser om marknadskontrollansvar för vissa myndigheter i flera förordningar. Promemorian innehåller även förslag till ändringar i offentlighets- och sekretessförordningen för att tillgodose behovet av sekretess i ärenden om marknadskontroll och för att kraven på konfidentialitet i EU:s marknadskontrollförordning ska vara uppfyllda. Slutligen lämnas förslag för att anpassa miljötillsynsförordningen till EU:s kontrollförordning och de ändringar i miljöbalken som trädde i kraft den 1 augusti 2020. Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 2 juli 2022.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och miljö- och hälsoskydds nämnden. På grund av den korta remisstiden har miljö- och hälsoskydds nämnden svarat med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret avstyrkte tidigare remiss SOU 2020:49 med hänvisning till att ansvarsfördelningen mellan marknadskontrollmyndigheterna och kommunerna, gränsdragningen av kommunernas tillsyns- respektive marknadskontrolluppgifter samt finansieringen av kommunernas marknadskontroll inte är tillräckligt utrett. Stadsledningskontoret välkomnar därför att ansvarsfördelningen för kontrolluppgifter och inom marknadskontrollen nu tydliggörs på förordningsnivå samt att kommunernas förutsättningar för att få kostnadstäckning för marknadskontrollen genom avgift konkretiserats. I övrigt hänvisar stadsledningskontoret till remisssvaret från miljö- och hälsoskydds nämnden.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens yttrande daterat den 7 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken samt enligt lagen (1998:1707) om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner. Nämnden utövar dock inte tillsyn över försäljningsställen enligt lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, eftersom denna tillsyn enligt gällande reglemente utövas av stadsdelsnämnderna.

Nämndens synpunkter är avgränsade till de förslag i promemorian som avser nämndens kontrollansvar. Nämnden avstår från att lämna synpunkter på övriga delar av remissen.

Kommunernas uppgifter vid produktkontroll inom miljöbalkens tillämpningsområde (avsnitt 4.1) samt av vissa mobila maskiner (avsnitt 4.2)

Promemorians förslag:

En kommun ska, när den har ansvar för tillsynen enligt miljöbalken för en viss verksamhet, också utföra kontroll enligt EU:s marknadskontrollförordning av att kemiska produkter, varor och förpackningar uppfyller krav i fråga om information vid tillhandahållande på marknaden, innehållsförteckning, märkning och utformning av förpackningar. Ansvaret ska framgå av en ny bestämmelse i 2 kap. 32 b § miljötillsynsförordningen (2011:13).

Vidare ska kommunen, när den har ansvar för tillsynen enligt lagen om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner för en viss verksamhet, också utföra kontroll enligt EU:s marknadskontrollförordning av att sådan utrustning som saluförs av lokala försäljningsställen uppfyller krav i fråga om information och märkning. Ansvaret ska framgå av nya bestämmelser i 8 a § i förordningen (1998:1709) om avgaskrav för vissa förbränningsmotor-drivna mobila maskiner respektive 9 b § förordningen (2001:1084) om buller från viss utomhusutrustning.

Promemorians förslag utgår från att kommunernas ansvar för produktkontroll kopplas till det ansvar de har i dag för tillsyn av produkter. En ändring i förhållande till vad som gäller i dag är dock att kommunerna även föreslås få ett ansvar för att kontrollera märkningskrav som följer av regelverket om producentansvar och att batterier är märkta enligt kraven i batteridirektivet.

Nämndens synpunkter:

Nämnden har i tidigare remissyttranden framhållit att ansvarsfördelningen mellan de statliga marknadskontrollmyndigheterna och nämnden, i fråga om vem som ska ansvara för vilka kontrolluppgifter inom marknadskontrollen, har varit otydlig. Nämnden välkomnar därför att ansvarsfördelningen nu tydliggörs på förordningsnivå.

I promemorian anges att kommunernas ansvar för marknadskontroll inom miljöbalkens tillämpningsområde bör begränsas till kontroll av att kemiska produkter, varor och förpackningar uppfyller kraven i unionslagstiftningen i fråga om märkning, information och sådan förekomst av förbjudna beståndsdelar som kan konstateras utifrån redovisat produktinnehåll.

Nämnden uppfattar detta som att kommunernas kontrollansvar enligt marknadskontrollförordningen sålunda inte inbegriper att genom provtagning kontrollera huruvida produkterna innehåller några odeklarerade ämnen, utan att kontrollen är begränsad till endast sådana avvikelser som kan upptäckas direkt på försäljningsstället. Denna avgränsning påverkar inte och påverkas inte av omfattningen av den tillsyn av samma produkter som nämnden därutöver kan bedriva med stöd av miljöbalken, vilken i vissa fall även kan inbegripa provtagning och analys av produkternas innehåll.

Nämnden konstaterar dock att den produktkontroll på framförallt kemikalieområdet som nämnden i dagsläget bedriver, i samverkan med statliga myndigheter och andra storstäder,

omfattar fler uppgifter än de som enligt promemorians förslag ska vila på kommunerna. Detta arbete uppmärksammas även i utkastet till lagrådsremiss, där det föreslås att det på miljöbalkens område ska vara möjligt för en kommun som begär det att ingå en överenskommelse med en marknadskontrollmyndighet om att utföra även andra uppgifter när den utför vissa uppgifter enligt EU:s marknadskontrollförordning (s. 178). Förutsättningarna för sådana överenskommelser bör enligt lagrådsremissen regleras på förordningsnivå. Nämnden kan dock inte se att något sådant förslag omfattas av de förordningsförändringar som nu remitterats. Mot denna bakgrund vill nämnden framhålla att erfarenheterna av dessa projekt är mycket positiva och har bidragit till att nämnden har utvecklat nyckelkompetenser på området som även fortsatt bör nyttjas inom marknadskontrollen. Det vore därför olyckligt om det förtydligande av kommunernas uppgifter inom marknadskontrollen som föreslås genom remissen skulle omöjliggöra en fortsättning av dessa projekt. Nämnden vill därför understryka vikten av att den möjlighet för statliga marknadskontrollmyndigheter att inom vissa områden överlåta ytterligare uppgifter, exempelvis provtagning, till kommunerna som föreslås i lagrådsremissen också genomförs.

Givet att nämndens tolkning av förslaget är korrekt, och att det även fortsatt kommer finnas en möjlighet för nämnden att bedriva nuvarande produktkontroll, tillstyrker nämnden förslaget och instämmer i utredningens slutsats att de föreslagna bestämmelserna undanröjer de oklarheter som bland andra nämnden tidigare har pekat på. I annat fall anser nämnden att förslaget inte är tillfredsställande och att ansvaret i fråga om bl.a. provtagning och analys inom ramen för marknadskontrollen behöver klargöras ytterligare.

Nämnden har ingenting att erinra mot promemorians förslag om att kommunerna ska få ett ansvar för att kontrollera märkningskrav som följer av regelverket om producentansvar och att batterier är märkta enligt kraven i batteridirektivet.

Sekretess vid marknadskontroll (avsnitt 5)

Promemorians förslag:

Kommunernas uppgifter enligt EU:s marknadskontrollförordning är en form av tillsyn som omfattas av 30 kap. 27 § offentlighets- och sekretesslagens tillämpningsområde. Det finns inget behov av kompletterande sekretesskydd för uppgifter som lämnas till kommunerna.

Nämndens synpunkter:

Nämnden har ingenting att erinra mot promemorians bedömning och förslag.

Nämnden vill dock i sammanhanget uppmärksamma att den sekretessbrytande bestämmelse som återfinns i bestämmelsens andra stycke endast är tillämplig på uppgifter i tillsynsverksamhet som bedrivs av en kommunal nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Fördelningen av de tillsynsuppgifter som faller inom marknadskontrollen ser dock i vissa avseende olika ut i olika kommuner. I vissa kommuner ligger all tillsyn som omfattas av marknadskontrollen på de nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet, men i andra kommuner (som exempelvis Stockholms stad) ligger tobakstillsynen, såvitt avser försäljningsställen, på andra nämnder (vanligen socialnämnden eller stadsdelsnämnderna).

Denna skillnad i hur kommunerna har valt att organisera sig och fördela tillsynsuppgifter mellan olika nämnder får därmed till konsekvens att samma typ av verksamhet kommer att ha olika sekretesskydd för de uppgifter som nämnderna får tillgång till inom ramen för marknadskontrollen. Försäljningsställen för tobak i en kommun där kontrollen utförs av en miljö- och hälsoskyddsnämnd kommer att ha ett svagare sekretesskydd än sådana försäljningsställen som finns i en kommun där kontrollen utförs av någon annan nämnd.

Nämnden utgår från att detta inte är en avsiktlig konsekvens av promemorians förslag och vill därför endast uppmärksamma denna potentiella risk.

Avgifter vid marknadskontroll (avsnitt 7)

Promemorians förslag:

Bestämmelser som anger att en marknadskontrollmyndighet får meddela föreskrifter om avgifter eller ta ut avgifter för marknadskontroll införs i bl.a. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT). Det föreslås dock inga ändringar i förordningen som berör kommunernas avgifter för marknadskontroll. Istället hänvisar konsekvensanalysen (avsnitt 11.2) till att det i utkastet till lagrådsremiss har föreslagits ett bemyndigande i 2 § lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. Bemyndigandet innebär att en kommun får meddela föreskrifter om avgifter för kontroll som utförs av en kommunal nämnd.

Nämndens synpunkter:

I 1 kap. 2 § FAPT anges att för en kommunal myndighets verksamhet gäller bestämmelserna i 9 kap. 4 och 5 §§ i förordningen. I andra meningen samma bestämmelse finns en upplysning om att bestämmelser om rätt för kommunfullmäktige att meddela föreskrifter om avgifter för kommunens prövning och tillsyn finns i 27 kap. 1 § miljöbalken. 9 kap. 4 och 5 §§ FAPT innehåller dels en exekutionstitel för myndighetens avgiftsbeslut, dels en möjlighet att förena avgiftsbesluten med verkställighetsförordnande.

Eftersom 1 kap. 2 § FAPT endast hänvisar till avgifter för kommunens prövning och tillsyn enligt 27 kap. 1 § miljöbalken, och då några motsvarande bestämmelser inte finns i förslaget till ändring i lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn, vill nämnden understryka att det är av stor vikt att även nämndens avgiftsbeslut i fråga om marknadskontroll kan verkställas enligt utsökningsbalken och förordnas att gälla omedelbart även om de överklagas.

Nämnden föreslår därför att upplysningsbestämmelsen i 1 kap. 2 § andra meningen FAPT kompletteras med en hänvisning även till 2 § lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn, i syfte att förtydliga att 9 kap. 4 och 5 §§ FAPT även ska tillämpas på sådana avgiftsbeslut.

Nuvarande lydelse

2 § För en kommunal myndighets verksamhet gäller bestämmelserna i 9 kap. 4 och 5 §§ denna förordning. Bestämmelser om rätt för kommunfullmäktige att meddela föreskrifter om avgifter för kommunens prövning och tillsyn finns i 27 kap. 1 § miljöbalken.

Föreslagen lydelse

2 § För en kommunal myndighets verksamhet gäller bestämmelserna i 9 kap. 4 och 5 §§ denna förordning. Bestämmelser om rätt för kommunfullmäktige att meddela föreskrifter om avgifter för kommunens prövning och tillsyn eller kontroll finns i 27 kap. 1 § miljöbalken samt i 2 § lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn.